

'Men zegt dat architect Hulshoff bij het Stadionplein is geïnspireerd door het Place Stanislas.' (Nancy, Frankrijk)

FRED SCHOEN, architect en Berlageliefhebber

amsterdam

Stadionplein Omwonenden en architecten doen laatste poging bouw woontorens te voorkomen

Berlageliefhebbers willen leegte behouden

Het Stadionplein is één grote zandvlakte. Bouwers staan klaar, maar criticus Fred Schoen, architect, wil toch vernieling van het 'meesterlijke onderdeel van Berlages Zuid' voorkomen.

TON DAMEN

Op 3 mei slaan de bouwers de eerste paal voor de nieuwbouw op het Stadionplein de grond in. Op 13 februari mogen omwonenden, zoals dat heet, inspreken. Dat betreft volgens Fred Schoen, die als architect kritische bewoners bijstaat, niet de bebouwing, maar alleen de fijnmazige invulling naar ontwerp van West 8 Urban Design: "Hoeveel wipkippen kunnen we hier nog op kwijt?"

Waar niemand meer over praat, maar waar de discussie volgens Schoen eigenlijk over zou moeten gaan, is of de voorgenomen bebouwing van het Stadionplein, met twee grote, nieuwe gebouwen – een Noordblok met tachtig woningen en een Zuidblok met een hotel en een kookschool – gewenst is. Schoen: "Een plein bebouwen is niet. En nu is het leeg, op de twee Febohuisjes na. Iedereen kan nu zelf zien wat de ruimte doet."

Schoen en Coen Tasman en Marinus Oostenbrink van de Buurtgroep Stadionplein leggen zich er niet bij neer. Ze vergelijken het met de strijd om de onderdoorgang van het Rijksmuseum en zullen opnieuw de buurt mobiliseren. Ze gaan naar de inspraakavonden en zullen betogen dat bebouwing uit den boze is. Er komen

onder meer een petitie, een website en grote advertenties in dagbladen. "Als ik het geld niet ervoor bij elkaar krijg, betaal ik het gewoon zelf," zegt Schoen.

De grote strijd om het behoud van het Stadionplein begon in 1987. Het stadion, uit 1928, zou worden afgebroken en buurtbewoners vonden dat prachtig; Stadion Wég heette een actiegroep. Op die plek zouden woningen worden gebouwd en daar werd een prijsvraag voor uitgeschreven, die in 1991 werd gewonnen door architectenbureau Lafour en Wijk. Daarop doorkruiste de redder van het Olympisch Stadion, Piet Kranenburg, oud-medewerker van Amstel, later Heineken, dat plan. Hij wist geld bij elkaar te krijgen voor de redding en renovatie van het gebouw.

De woningbouw was van de baan. Daarop werd besloten een deel van het bouwprogramma van het stadion te verhuizen naar het plein. Maar daartegen kwam Schoen, destijds lid van de inmiddels opgeheven Amsterdamse Raad voor de Monumentenzorg, in het geweer. Daarna voegden Schoen en Marinus Oostenbrink zich als 'participerende architecten' bij de Buurtgroep Stadionplein van Tasman en consorten.

Schoen: "De kracht van elk plein is dat het open is. Berlage heeft het Stadionplein zo getekend dat als je van Amstelveen komt en je de brug van de Stadiongracht over bent, je al diagonaal over het plein het verlengde van de weg aan de overkant kunt zien. Dan zie je de weg met die mooie platanenmiddenberm, die dan verder gaat. Dit is hét meesterlijke onderdeel van Berlages Plan Zuid."

"Fysiek moet je met een knik om het plein, maar door de diagonale zichtlijn ben je even deel van de ruimte op het plein. Die zichtlijn gaat verloren

Het Stadionplein is klaar voor de eerste paal van de nieuwe bebouwing. 'En nu is het leeg, op de twee Febohuisjes na. Iedereen kan nu zelf zien wat de ruimte doet.'

FOTO RINK HOF

als er gebouwd wordt." Hij wijst erop dat Berlage op dezelfde wijze het Mercatorplein in West had ontworpen met een 'bajonetsluiting'.

Vervolgens zijn drie nieuwbouw-

'Hoeveel wipkippen kunnen we hier nog op kwijt?'

plannen op het Stadionplein overwogen; van stedenbouwkundige Hans Ebbering (1999), van pleinbewoner VMX Architects (2005) en ten slotte dat van architect Floris Alkemade na-

mens ontwikkelaar OMA (2007). In al die gevallen vonden Tasman en zijn medestanders het verkeerde plannen.

Een bijkomend bezwaar was dat het 'telescoopconcept' van de buurt, bedacht door Berlage, werd aangetast. Schoen: "De buurt is zo gebouwd dat de smalle straten rond de Van Tuyll van Serooskerkenweg, de Van Tuyllas, steeds wijder worden. Uiteindelijk kom je op dat Stadionplein, met het Olympisch Stadium als apotheose. Maar de twee nieuwe gebouwen die op het plein komen, doen de unieke opzet van dit ensemble teniet."

Waar Schoen spijt van heeft, is dat hij heeft meegedacht over compro-

missen. "Wij zeiden: als je bouwt, bouw dan paviljoenachtig. Daarna moesten compromissen gesloten worden. We zeiden: draai de ontwerpen zo, dat ze geen zichtlijnen doorbreken. Ook dat gebeurde weer niet. Aangenomen moties in de deelraad die hierop aandrongen, zijn niet gevolgd."

Schoen heeft nog grote plannen met de buurt: "Er is wel gezegd dat Berlage bij het ontwerp werd geïnspireerd door het Place Stanislas in Nancy." Dat plein is na verwaarlozing tot in de jaren tachtig aangepakt en staat op de Unescolijst van werelderfgoed. Dat laatste wil Schoen ook voor de Stadionbuurt bereiken.

Stadsdeel legt het nog één keer uit

Egbert de Vries (PvdA), bestuurder van stadsdeel Zuid, is verbaasd dat de Stadionbuurt de discussie over de bebouwing van het Stadionplein over wil doen. "Ik heb begrepen dat de actievoerders zich niet willen neerleggen bij de besluitvorming door het stadsdeel en de gemeenteraad. Ik ben geduldig, leg de procedures steeds uit. Intussen gaat de bouw door." Van vernieling van het ontwerp van Berlage is volgens De Vries geen sprake. "Wij vinden zelfs dat de nieuwbouw leidt tot een ste-

denbouwkundige verbetering. De twee gebouwen op het plein versterken de Van Tuyllas, de as tussen het stadion en het hart van de buurt."

De bouw tast wel het 'telescoopconcept' aan, maar dat is volgens De Vries helemaal niet zo belangrijk. "Sommigen zeggen dat het ontwerp een telescoopvorm heeft, maar het is zeer de vraag of dat wel zo is. Je kunt het ontwerp op vele manieren interpreteren. Onze bouwers hebben dat ook gedaan – en komen tot andere opvattingen."